

Tamara ZacharukAkademia Podlaska w Siedlcach
Instytut Pedagogiki

Kształcenie integracyjne w Niemczech

Integration Education in Germany

Streszczenie: Kształcenie integracyjne w Niemczech rozwija się od 1988 r., kiedy zwrócono uwagę, że system oświatowy musi być bardziej elastyczny i dostosowany do specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów niepełnosprawnych. Od 1994 roku kształcenie uczniów niepełnosprawnych stało się wspólnym zadaniem wszystkich szkół.

Słowa kluczowe: kształcenie integracyjne, Niemcy

Abstract: Integration education in Germany has been developing since 1988. At that time it came to the educators' attention that the educational system should be more flexible and adapted to special educational needs of disabled students. The education of disabled students has been the objective of schools in Germany since 1994.

Key words: integration education, Germany.

Kształcenie integracyjne w Niemczech rozwija się od 1988 r., kiedy zwrócono uwagę, że system oświatowy musi być bardziej elastyczny i dostosowany do specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów niepełnosprawnych. Od 1994 roku kształcenie uczniów niepełnosprawnych stało się wspólnym zadaniem wszystkich szkół. W znacznym zakresie niezależne landy dostosowały własne systemy oświaty do tego zalecenia.

„Klasami integracyjnymi w Niemczech są oddziały szkolne, które: skupiają uczniów zdrowych i niepełnosprawnych, posiadają zredukowaną liczbę uczniów, różnicują cele kształcenia, są prowadzone przez dwóch nauczycieli, z których jeden jest pedagogiem specjal-

nym. Klasy te do 1994 r. posiadały status eksperymentów pedagogicznych”.

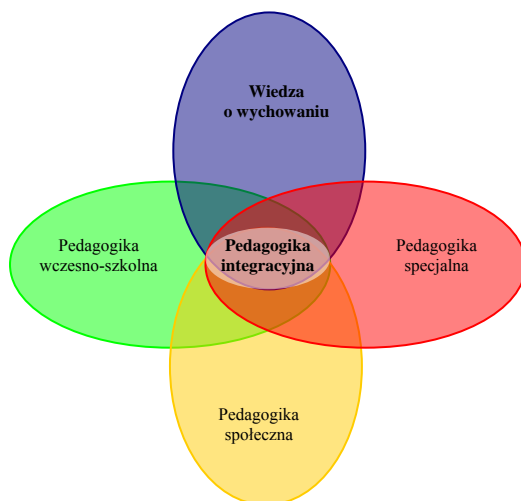
„W niemieckich projektach kształcenia integracyjnego wyróżnić można dwa podstawowe modele. Pierwszy model to klasy integracyjne z czworgiem do sześciorga dzieci z różnym rodzajem niepełnosprawności i 15 do 18 dzieci pełnosprawnych. Na przeważającej liczbie zajęć jest obecny drugi pedagog, najczęściej pedagog specjalny. Przeważnie przyjmowani są do tych klas uczniowie, których niepełnosprawność została rozpoznana we wczesnym dzieciństwie. Otrzymują oni zatem pomoc specjalno-pedagogiczną już przed pójściem do szkoły.

W drugim modelu szkoła należąca do danego osiedla przejmuje również dzieci niepełnosprawne (model integracji bliskiej miejsca zamieszkania z jednym do dwójga dzieci niepełnosprawnych w klasie). W tej liczbie mieszczą się zarówno uczniowie niepełnosprawni, jak i zagrożeni niepełnosprawnością (dzieci z dysharmonijnym rozwojem, zaburzeniami w zachowaniu, specyficznymi trudnościami w uczeniu się itp.).

Uczniowie ci są często identyfikowani dopiero w trakcie uczęszczania do szkoły. Mamy tu do czynienia z klasycznym przypadkiem diagnozy rozumianej jako proces, nie zaś jako stan oraz ze spiralnym modelem wspierania potrzeb rozwojowych i edukacyjnych uczniów”. [<http://www.google.pl/search?hl=pl&q=Kształcenie+integracyjne+w+Niemczech&lr=&aq=f&oq=>].

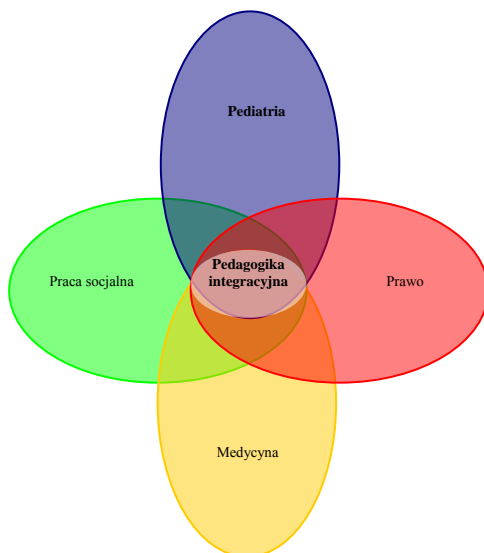
W Niemczech już w latach siedemdziesiątych powstawały pierwsze klasy i szkoły integracyjne. Pierwszą szkołą integracyjną była Flaming-Grundschule założona w 1975 roku w Berlinie. Realizuje ona model (10+5). W każdej klasie pracuje dwóch nauczycieli, w tym jeden pedagog specjalny. Szkoła ta była impulsem do tworzenia innych szkół integracyjnych [za G. Szumski, 2006]. Szczególną uwagę należy zwrócić na podejmowane w Niemczech próby realizacji edukacji inkluzyjnej. Przykładem może być tu szkoła Uckermark. Jest to placówka pracująca na zasadzie modelu (18+2). Oznacza to, że na dwudziestu uczniów dwóch jest o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Z uczniami pracuje pedagog specjalny, ale nie jest obecny na każdej lekcji (jeden dla wszystkich klas na danym poziomie) [za G. Szumski, 2006]. Ponadto należy podkreślić niesegregacyjny system kształcenia dzieci z zaburzeniami zachowania realizowany w Bawarii i wspomagany przez Mobilne Służby Pedagogów Specjalnych [za G. Szumski, 2006].

Bez wątpienia w niemieckim systemie edukacji niepełnosprawnych obecnie dominuje podejście integracyjne. Można je odnaleźć w teoretycznych rozważaniach np. J. Boenscha [2000, s. 25]. Przypisuje on swoiste miejsce pedagogice integracyjnej, co widać na pierwszym i drugim schemacie.

Schemat 1. Zakresy pojęciowe poszczególnych odmian pedagogiki według J. Boenscha
Źródło: Ökosystemische Integrationspädagogik in schulischen Kontexten
Ressourcen und Perspektiven in Deutschland und Spanien 2005, s. 33

Model J. Boenscha prezentuje pedagogikę integracyjną i inne odmiany pedagogiki w powiązaniu ze sobą i eksponuje wspólne obszary. Autor traktuje pedagogikę integracyjną jako wspólną część, w której spotykają się: pedagogika ogólna (wiedza o wychowaniu), pedagogika wczesnoszkolna, pedagogika specjalna i pedagogika społeczna. Pedagogika integracyjna odnosi się nie tylko do dzieci i młodzieży niepełnosprawnej. Obejmuje swoim zasięgiem wszystkie dzieci i młodzież, które razem bawią się, uczą i pracują. W pedagogice integracyjnej chodzi o całościowe spojrzenie na człowieka z punktu widzenia różnych specjalistycznych dziedzin naukowych.

Schemat 2. Pedagogika integracyjna jako przekrojowe zadanie różnych dziedzin specjalistycznych, komunikujących się ze sobą

Źródło: Ökosystemische Integrationspädagogik in schulischen Kontexten Ressourcen und Perspektiven in Deutschland und Spanien 2005, s. 34.

Niemniej jednak w praktyce edukacyjnej w ostatnich latach nie zmniejsza się zakres kształcenia specjalnego. Jak zauważa G. Szumski, „Niemcy obok Szwajcarii są największym bastionem segregacyjnego kształcenia w zachodniej Europie” [2006, s. 180].

Bibliografia

1. A. Suchoń, *System kształcenia osób niepełnosprawnych intelektualnie w Niemczech na przykładzie Nadrenii Palatynatu (Rheinland-Pfalz)* [w:] J. Wyczęsany, Z. Gajdzica, *Edukacja i pomoc specjalna osobom niepełnosprawnym w krajach europejskich*, UŚ, Cieszyn 2003.
2. Boenisch J.: *Integrationspädagogik in der sonderpädagogischen Lehrerbildung: Analysen und Perspektiven für die Zweite Ausbildungsphase*. Bad Heilbrunn/Obb.: Klinkhardt, 2000. 310 s.
3. Szumski G.: *Integracyjne kształcenie niepełnosprawnych: sens i granice zmiany edukacyjnej*. Warszawa: Wydaw. APS: Wydaw. Naukowe PWN, 2006, 290 s. Krótkie Wykłady z Pedagogiki.